Mirosław HAMROL, Rafał STRÓŻAK

TEMPO, ROZMIARY I EFEKTYWNOŚĆ PRZEKSZTAŁCEŃ WŁASNOŚCIOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW WOJEWÓDZTWA POZNAŃSKIEGO

1. Uwagi wstępne

Jedną z fundamentalnych decyzji podjętych w związku z wejściem Polski na tory gospodarki rynkowej była decyzja o prywatyzacji lub reprywatyzacji majątku przedsiębiorstw. Majątek ów, będący do lat dziewięćdziesiątych majątkiem państwowym, był *de facto* własnością niczyją, a więc częstokroć zaniedbaną i niedoinwestowaną. Czterdzieści lat obowiązywania gospodarki scentralizowanej obaliło mit o wyższości społecznej własności środków produkcji nad własnością prywatną. Okazało się, że uznanie mienia przedsiębiorstw za państwowe pozbawiło je zarządcy, który z troską dbałby o jego należyte zabezpieczenie, eksploatację i efektywne wykorzystanie. Kumulujące się latami fatalne skutki nacjonalizacji przedsiębiorstw spowodowały katastrofalną niekiedy dewastację i drastyczny spadek efektywności majątku zakładów produkcyjnych.

Odejście od gospodarki centralnie kierowanej musiało iść w parze z zasadniczymi przemianami w gospodarce. Ponieważ jednym z filarów gospodarki rynkowej i wolnej konkurencji jest prywatna własność środków produkcji, stąd konieczne stało się podjęcie trudu transformacji gospodarki, w tym przede wszystkim w kierunku sprywatyzowania mienia przedsiębiorstw.

Od początku poszukiwano metod i form prywatyzacji najlepiej przystających do polskich realiów, próbując odpowiedzieć na pytania: czy prywatyzować przedsiębiorstwa o słabej czy raczej o dobrej kondycji ekonomicznej, czy prywatyzacja winna być powszechna czy też adresowana do wybranych podmiotów, czy preferować w tym procesie załogi przedsiębiorstw itp.

Jak wiadomo, wypracowano dwie zasadnicze ścieżki prywatyzacji: kapitałową i likwidacyjną. Nie jest zamierzeniem autorów niniejszego opracowania analiza obu tych ścieżek i innych metod prywatyzacji (w tym w ramach Narodowych Funduszy Inwestycyjnych). Zamierzenia pracy są znacznie skromniejsze. Przed-

miotem opracowania jest sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw państwowych i prywatyzowanych bądź już sprywatyzowanych z terenu województwa poznańskiego, dla których organem założycielskim jest wojewoda poznański. Analizą objęta jest grupa około 150 przedsiębiorstw. Można przyjąć, że zarówno obszar, jak i grupa przedsiębiorstw poddanych analizom nie wyróżnia się niczym szczególnym na tle całego kraju i może stanowić podstawę do sformułowania wniosków co do kondycji finansowej podmiotów sprywatyzowanych na tle przedsiębiorstw państwowych.

Celem pracy jest przedstawienie kondycji ekonomicznej wybranej grupy przedsiębiorstw państwowych, a na ich tle kondycji poddanych badaniu podmiotów sprywatyzowanych, mierzonej wynikami finansowymi oraz zestawem wskaźników charakteryzujących rentowność, płynność finansową i sprawność wykorzystania zasobów. Zakres czasowy badań obejmuje lata 1993 - 1995, a badane przedsiębiorstwa według gałęzi gospodarki narodowej obejmują kolejno:

- przemysł,
- budownictwo,
- rolnictwo,
- handel,
- transport,
- gospodarkę komunalną,
- pozostałe gałęzie produkcji materialnej,
- usługi niematerialne.

Taki układ badanych przedsiębiorstw pozwoli na międzygałęziowe porównania sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstw. Materiały źródłowe wykorzystane w pracy zostały uzyskane w Wydziale Działalności Gospodarczej Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Źródłem pierwotnym są zaś sprawozdania finansowe przedsiębiorstw.

W strukturze opracowania uwzględniono dwie warstwy tematyczne. Pierwszą stanowią ilościowe aspekty efektów i stanu prywatyzacji w województwie poznańskim oraz obrazu stanu tejże prywatyzacji na tle kraju. W dalszej kolejności ukazane zostaną rezultaty prywatyzacji dotyczące tych przedsiębiorstw województwa poznańskiego, których organem założycielskim był wojewoda poznański.

Zasadniczą warstwę opracowania stanowi prezentacja i analiza sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstw w następującym układzie:

1) przedsiębiorstwa państwowe i sprywatyzowane,

2) przedsiębiorstwa według gałęzi gospodarki narodowej.

W zakresie wyników ekonomiczno-finansowych analizie poddane zostaną:

1) przychody ze sprzedaży, obejmujące przychody z działalności operacyjnej, pozostałe przychody operacyjne i przychody z działalności finansowej,

2) wyniki finansowe netto, tj. zyski i straty netto.

W analizie kondycji finansowej przedsiębiorstw wykorzystany został następujący zestaw wskaźników:

1) wskaźnik rentowności netto, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{wynik finansowy netto}}{\text{przychody netto}} \cdot 100\%;$$

2) wskaźnik rentowności sprzedaży, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{wynik finansowy na sprzedaży}}{\text{przychody netto}} \cdot 100;$$

3) wskaźnik rentowności na działalności operacyjnej, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{wynik finansowy na działalności operacyjnej}}{\text{przychody netto}} \cdot 100;$$

4) wskaźnik rentowności na działalności gospodarczej, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{wynik finansowy na działalności gospodarczej}}{\text{przychody netto}} \cdot 100;$$

5) wskaźnik rentowności majątku obrotowego, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{wynik finansowy netto}}{\text{majątek obrotowy} + \text{rozliczenia międzyokresowe czynne}} \cdot 100;$$

6) wskaźnik poziomu kosztów, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{koszty uzyskania przychodów}}{\text{przychody netto}} \cdot 100;$$

7) wskaźnik bieżącej płynności, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{majątek obrotowy} + \text{rozliczenia międzyokresowe czynne}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}};$$

8) wskaźnik szybkiej płynności, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{należności i roszczenia} + \text{środki pieniężne}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}};$$

9) wskaźnik wypłacalności środkami pieniężnymi, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{środki pieniężne}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}};$$

10) wskaźnik pokrycia zobowiązań należnościami, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{należności i roszczenia}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}};$$

11) wskaźnik obrotowości majątku obrotowego, obliczony według wzoru:

$$\frac{\text{przychody netto}}{\text{majątek obrotowy} + \text{rozliczenia międzyokresowe czynne}}.$$

Ze względu na to, że rok 1993 był okresem inicjacji monitoringu sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw podległych wojewodzie poznańskiemu, zakres wskaźników jest dla tego roku odpowiednio węższy. Węższy zakres danych dotyczących roku 1993 nie jest jedyną przeszkodą stojącą na drodze do uzyskania porównywalności danych w czasie oraz między przedsiębiorstwami w ramach danego okresu. Jakkolwiek informacje z lat 1994 - 1995 wydają się merytorycznie tożsame, to w rzeczywistości zaistniały problemy w ujednoliceniu danych zwłaszcza w przypadku przedsiębiorstw sprywatyzowanych. Sprawozdawczość w zakresie przedsiębiorstw państwowych była bardziej zwarta i porównywalna.

Problemy, na jakie natrafiono w procesie zbierania i opracowywania danych, wiążą się z tym, że w całym analizowanym okresie stosowano podział przedsiębiorstw w ujęciu gałęzi gospodarki narodowej tylko w odniesieniu do przedsiębiorstw państwowych. W wypadku przedsiębiorstw sprywatyzowanych podział ten stosowano jedynie dla roku 1994. W latach 1993 i 1995 wystąpiły więc trudności w wyodrębnieniu przedsiębiorstw przynależnych do poszczególnych gałęzi i obliczeniu odpowiednich wskaźników w ujęciu gałęziowym. Problem ten rozwiązano w ten sposób, że wskaźniki finansowe osiągnięte przez daną gałąź stanowiły średnie ważone wskaźników osiągniętych przez przedsiębiorstwa danej gałęzi, przy czym wagami były procentowe udziały przychodów przedsiębiorstw w przychodach całej gałęzi.

Liczba przedsiębiorstw państwowych i prywatnych w kolejnych latach ulegała zmianom. Był to jednak rezultat nie tylko przekształcania się przedsiębiorstw państwowych w spółki prawa handlowego. Ponieważ sprywatyzowane podmioty nie miały obowiązku składania informacji finansowych w Wydziale Działalności Gospodarczej, część z nich w niektórych okresach nie dostarczała takowych. Innymi słowy, zbiór przedsiębiorstw objętych badaniem był zmienny, tak co do liczby, jak i tożsamości jednostek. Różnice te jednak nie były na tyle duże, by

mówić o różnych zbiorach przedsiębiorstw w kolejnych latach objętych analizą. Zdecydowaną większość stanowiły te same przedsiębiorstwa, o statusie przedsiębiorstw państwowych lub sprywatyzowanych.

Poczynione wyżej spostrzeżenia nie podważają w niczym wartości poznawczej opracowanych materiałów, a stopień ich porównywalności jest na tyle wysoki, że uprawnia do wnioskowania o kondycji ekonomicznej przedsiębiorstw państwowych i sprywatyzowanych.

2. Tempo i rozmiary prywatyzacji przedsiębiorstw będących w gestii wojewody poznańskiego

Według stanu na koniec roku 1995 województwo poznańskie zajmowało czołowe miejsce co do liczby przedsiębiorstw objętych procesem przekształceń własnościowych. Z liczbą 210 przedsiębiorstw poddanych prywatyzacji województwo poznańskie uzyskało czwarte miejsce za województwem katowickim (427 przedsiębiorstw), olsztyńskim (249) i warszawskim (244). Z tej liczby 39 podmiotów zostało przekształconych w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, co daje szóste miejsce w kraju (po województwach: katowickim – 203 przedsiębiorstwa, warszawskim – 57, bydgoskim – 46, wrocławskim – 45 i opolskim – 41). Likwidacji poddano 122 przedsiębiorstwa, co uplasowało Poznańskie na czwartym miejscu w kraju, po województwie katowickim (205), warszawskim (164) i łódzkim (127).

Jak z tego wynika, województwo poznańskie charakteryzowało się relatywnie wysokim tempem prywatyzacji, wyrażonym liczbą podmiotów objętych procesem przekształceń własnościowych. Należy jednak zauważyć, że 39 przedsiębiorstw przekształcono w jednoosobowe spółki Skarbu Państwa, co zmienia wprawdzie istotnie ich status prawny, lecz w mniejszym zakresie stosunki własnościowe. Ponadto 30,5% przedsiębiorstw poddanych przekształceniom własnościowym likwidowano z przyczyn ekonomicznych, tj. na podstawie art. 19 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych. Z kolei 27,6% zbioru prywatyzowanych jednostek sprywatyzowano w trybie określonym w art. 37 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych, tj. przez sprzedaż przedsiębiorstwa lub zorganizowanych jego części, wniesienia przedsiębiorstwa lub zorganizowanych części mienia do spółki bądź też oddanie przedsiębiorstwa (zorganizowanych części mienia) do odpłatnego korzystania na czas oznaczony. Uwzględniając prywatyzację prowadzoną przez wojewodów, województwo poznańskie zajmowało na koniec 1995 r. pierwsze miejsce co do liczby podmiotów sprywatyzowanych na tzw. ścieżce likwidacyjnej.

W momencie wejścia w życie ustawy prywatyzacyjnej wojewoda poznański pełnił funkcję organu założycielskiego dla 253 przedsiębiorstw, z których 147

objęto przekształceniami własnościowymi. Na koniec 1993 r. tenże wojewoda pełnił funkcję organu założycielskiego już tylko dla 106 przedsiębiorstw, z których w 58 przeprowadzono zmiany organizacyjno-własnościowe. Tempo przekształceń własnościowych w województwie poznańskim w latach 1991 - 1995 przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Liczba przedsiębiorstw prywatyzowanych, dla których organem założycielskim był wojewoda poznański

Metoda prywatyzacji	1991	1992	1993	1994	1995	Razem
Ogółem	12	13	9	8	11	53
z tego:						
Spółki leasingowe	6	11	6	3	3	29
Spółki z udziałem Skarbu Państwa	1	–	3	2	3	9
Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa	5	2	–	3	5	15

Jak wynika z danych zawartych w tabeli 1, najczęściej stosowaną formą prywatyzacji, nie tylko zresztą w województwie poznańskim, było oddanie mienia Skarbu Państwa do odpłatnego korzystania spółkom osób fizycznych. Najwięcej, bo 11 spółek, powstało w 1992 r., przy czym tempo tej metody prywatyzacji wyraźnie zmalało.

Dość często wykorzystywaną techniką prywatyzacji była likwidacja przedsiębiorstwa i wniesienie jego mienia lub zorganizowanej części mienia do spółek z udziałem strategicznego inwestora krajowego bądź zagranicznego. Do końca 1995 r. mienie dziewięciu zlikwidowanych podmiotów wniesiono do dziesięciu spółek z udziałem Skarbu Państwa, z czego kapitał zagraniczny zaangażował się w ośmiu (w tym w sześciu przedsiębiorstwach inwestor zagraniczny objął udział większościowy).

Istotną formą prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w województwie poznańskim była likwidacja z przyczyn ekonomicznych. Jej tempo spowalnia fakt, iż trudno jest zbywać mienie likwidowanych w ten sposób przedsiębiorstw. Według stanu na koniec badanego okresu procesem likwidacji z przyczyn ekonomicznych objęto 26 przedsiębiorstw. Ogłoszono upadłość 18 podmiotów; przy czym proces likwidacji zakończył się upadłością w odniesieniu do 15 przedsiębiorstw. Postępowaniem likwidacyjnym w latach 1991 - 1995 objęto ogółem 52 przedsiębiorstwa, z tego 7 w 1991 r., 5 w 1992 r., 17 w 1993 r., 11 w 1994 r. i 12 w 1995 r.

Inne formy prywatyzacji, poza wymienionymi, miały w województwie poznańskim marginalne znaczenie. Odnotować jedynie należy komunalizację mienia 44 przedsiębiorstw, w efekcie której funkcje właściciela przejęły od Skarbu Państwa samorządy terytorialne.

3. Charakterystyka badanego zbioru przedsiębiorstw

Liczbę i strukturę przedsiębiorstw poddanych analizie przedstawiono w tabeli 2. Z danych w niej zawartych wynika dość duża zmienność liczby badanych przedsiębiorstw. I tak w 1993 r. badaniem objęto 151 podmiotów (w tym 124 państwowe i 27 sprywatyzowanych), w 1994 r. – 185 (w tym 160 państwowych i 25 sprywatyzowanych) oraz w 1995 r. – 137 (w tym 103 państwowe i 34 sprywatyzowane). Jak już wspomniano wcześniej, wahania te wynikały z postępującego procesu przekształceń własnościowych oraz dostępu do danych faktograficznych.

Analiza informacji zawartych w tabeli 2 pozwala stwierdzić, iż w badanej grupie przedsiębiorstw większość stanowiły przedsiębiorstwa państwowe. I tak, w 1993 r. stanowiły one 82,1% ogółu przedsiębiorstw, w 1994 r. – 82,8%, a w 1995 r. – 68,5%. Ponadto w obrębie przedsiębiorstw państwowych 30 podmiotów w 1994 r. i 13 w 1995 r. znajdowało się w stanie likwidacji, zaś odpowiednio 10 i 14 jednostek w stanie upadłości.

W ujęciu gałęziowym w całkowitej liczbie przedsiębiorstw przeważały przedsiębiorstwa przemysłowe, budowlane oraz rolnictwo i transport. Najmniej przedsiębiorstw reprezentowało usługi niematerialne i pozostałe gałęzie produkcji materialnej. Warto też odnotować, że w całym badanym okresie nie funkcjonowało przedsiębiorstwo prywatne w sferze gospodarki komunalnej.

4. Wyniki ekonomiczne i finansowe przedsiębiorstw sprywatyzowanych na tle przedsiębiorstw państwowych

Przychody ze sprzedaży, koszty uzyskania przychodów oraz wyniki finansowe netto uzyskane przez podmioty państwowe i sprywatyzowane w roku 1993 prezentuje tabela 3. Dane w niej zawarte pozwalają stwierdzić, że przedsiębiorstwa państwowe i przedsiębiorstwa objęte procesem prywatyzacji można podzielić na dwie grupy. Pierwsza z nich wypracowała w roku 1993 zysk netto w łącznej kwocie 42 217,8 tys. PLN, druga zaś stratę netto w wysokości 52 271,4 tys. PLN. Analizowany zbiór przedsiębiorstw odnotował więc łącznie stratę w wysokości 10 053,6 tys. PLN. W grupie podmiotów państwowych suma strat przekraczała w poszczególnych gałęziach łączną kwotę zysków, z wyjątkiem gospodarki komunalnej i usług niematerialnych. Na tym tle korzystniej przedstawiała się sytuacja w obrębie jednostek sprywatyzowanych, gdzie jedynie w budownictwie straty przewyższyły zyski netto.

Rozpatrując udział poszczególnych gałęzi gospodarki narodowej w wypracowanych zyskach, należy stwierdzić, że aż 70,4% zysków osiągnęły przedsiębiorstwa przemysłowe, 11,5% gospodarka komunalna, a 6,1% handel. Udziały pozostałych gałęzi nie przekroczyły 5,0%. W globalnej kwocie strat netto także

Tabela 2

Liczba i struktura przedsiębiorstw poddanych analizie

Liczba przedsiębiorstw w kolejnych latach	Gałęzie gospodarki narodowej								
	przemysł	budownictwo	rolnictwo	handel	transport	gospodarka komunalna	pozostałe gałęzie produkcji materialnej	usługi niematerialne	razem
1993									
Liczba przedsiębiorstw ogółem:	60	31	18	18	10	7	3	4	151
a) państwowych	51	26	15	11	10	7	2	2	124
b) sprywatyzowanych	9	5	–	7	0	0	1	2	27
1994									
Liczba przedsiębiorstw ogółem:	59	29	17	17	11	6	4	2	145
a) państwowych:	49	24	16	11	10	6	2	2	120
– funkcjonujących	35	14	12	7	4	6	0	2	10
– w stanie likwidacji	13	8	2	2	3	0	2	0	30
– w stanie upadłości	1	2	2	2	3	0	0	0	10
b) sprywatyzowanych	10	5	1	6	1	0	2	0	25
1995									
Liczba przedsiębiorstw ogółem:	45	21	14	13	5	4	2	4	108
a) państwowych:	29	17	12	6	4	4	0	2	74
– funkcjonujących	21	11	10	6	3	4	0	2	57
– w stanie likwidacji	6	4	2	0	1	0	0	0	13
– w stanie upadłości	2	2	0	0	0	0	0	0	4
b) sprywatyzowanych	16	4	2	7	1	0	2	2	34

Tabela 3

Przychody ze sprzedaży i wyniki finansowe netto badanych przedsiębiorstw w roku 1993

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży			Wielkość wypracowanych zysków netto			Wielkość poniesionych strat netto		
	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%
Ogółem	1 155 411.6	100.0	x	42 217.8	100.0	x	52 271.4	100.0	x
– przedsiębiorstwa państwowe	930 074.5	80.5	x	30 910.3	73.2	x	49 057.9	93.9	x
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	225 337.1	19.5	x	11 307.5	26.8	x	3 213.5	6.1	x
Przemysł	759 063.4	65.7	100.0	29 731.5	70.4	100.0	35 830.7	68.5	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	677 349.2	58.6	89.2	22 120.1	52.4	74.4	33 009.5	63.1	92.1
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	81 714.2	7.1	10.8	7 611.4	18.0	25.6	2 821.2	5.4	7.3
Budownictwo	73 945.6	6.4	100.0	2 018.4	4.8	100.0	8 555.1	16.4	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	63 351.7	5.5	85.7	1 994.6	4.7	98.8	8 228.5	15.8	96.2
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	10 593.9	0.9	14.3	23.8	0.1	1.2	326.6	0.6	3.8
Rolnictwo	51 990.4	4.5	100.0	2 100.7	5.0	100.0	1 470.8	2.8	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	30 342.2	2.6	58.4	832.2	2.0	39.6	1 470.8	2.8	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	21 648.2	1.9	41.6	1 268.5	3.0	60.4	–	–	–
Handel	188 890.2	16.3	100.0	2 578.0	6.1	100.0	3 918.2	7.5	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	84 794.2	7.3	44.9	1 046.0	2.5	40.6	3 852.5	7.4	98.3
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	104 096.0	9.0	55.1	1 532.0	3.6	59.4	65.7	0.1	1.7
Transport	15 467.1	1.3	100.0	40.9	0.1	100.0	1 874.2	3.6	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	15 467.1	1.3	100.0	40.9	0.1	100.0	1 874.2	3.6	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gospodarka komunalna	57 143.2	4.9	100.0	4 836.9	11.5	100.0	20.3	0.0	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	57 143.2	4.9	100.0	4 836.9	11.5	100.0	20.3	0.0	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji materialnej	1 938.0	0.2	100.0	169.0	0.4	100.0	598.7	1.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	626.4	0.1	32.3	–	–	–	598.7	1.1	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	1 311.6	0.1	67.7	169.0	0.4	100.0	–	–	–

dominował przemysł z udziałem 68,5%, a następnie budownictwo (16,4%) oraz handel (7,5%).

Zdecydowana przewaga sektora państwowego w przychodach ze sprzedaży dotyczyła przemysłu (89,2% udziału), budownictwa (85,7%) i rolnictwa (58,4%). Przedsiębiorstwa sprywatyzowane zdominowały za to sektor usług niematerialnych (85,7% przychodów sektora), pozostałych gałęzi produkcji niematerialnej (67,7%) i handlu (55,1%). Odnotować należy jednocześnie brak sprywatyzowanych przedsiębiorstw w transporcie i gospodarce komunalnej.

Podsumowanie udziału przedsiębiorstw sprywatyzowanych w obrotach i zyskach pozwala wnioskować o ich generalnie lepszej kondycji fnansowej w porównaniu z sektorem państwowym. Udziały przedsiębiorstw sprywatyzowanych w zyskach netto poszczególnych gałęzi były bowiem wyższe od udziałów w przychodach. Z drugiej strony udział sprywatyzowanych przedsiębiorstw w sumie strat był niższy w każdej z gałęzi. W rolnictwie, usługach niematerialnych i pozostałych gałęziach produkcji materialnej podmioty poddane przekształceniom własnościowym nie zanotowały strat. Wspomniane tendencje, świadczące o lepszej sytuacji podmiotów sprywatyzowanych, nie dotyczą jedynie budownictwa, w obrębie którego kondycja sektora sprywatyzowanego była wyraźnie słabsza.

Analizowane wielkości w latach 1994 i 1995 w ujęciu gałęziowym przedstawiono w tabeli 4 i 5. Szczególnie interesujące wydaje się porównanie wielkości zawartych w tabelach 3, 4 i 5 w ujęciu dynamicznym. Umożliwia to zidentyfikowanie szeregu tendencji. I tak, w 1994 r., w porównaniu z rokiem 1993, w niewielkim stopniu spadła łączna kwota zysków osiągniętych przez sektor państwowy i sprywatyzowany, czemu towarzyszy znaczący spadek poziomu strat. W roku 1995 wystąpił natomiast nominalny wzrost zysków, z jednoczesnym spadkiem wielkości ujemnego wyniku finansowego. Podkreślić jednocześnie należy wyraźny wzrost udziału przedsiębiorstw sprywatyzowanych w globalnej kwocie zysków netto. Udział ów w 1993 r. wynosił 26,8%, w 1994 r. – 38,2%, a w 1995 r. – 76,2%. Do wzrostu tego w decydującej mierze przyczyniał się przemysł. Podkreślić należy przy tym, że jego udział w wypracowanych zyskach malał z 70,4% w 1993 r. do 67,9% w 1994 r. i 66,2% w 1995 r. Na odnotowanie zasługuje szczególnie dynamiczny wzrost zysku w sferze handlu, w rezultacie czego gałąź ta zwiększyła swój udział w zyskach ogółem z 6,1% w 1993 r. do 10,6% w 1994 r. i 11,9% w 1995 r.

Lata 1993 i 1994 charakteryzował marginalny udział przedsiębiorstw sprywatyzowanych w zbiorze przedsiębiorstw wykazujących stratę netto. Dopiero w roku 1995 udział ów stanowił ponad połowę strat całości przedsiębiorstw. Do powstania strat w decydującym stopniu przyczynił się przemysł. Poza tym istotnym źródłem strat było budownictwo, choć udział tej gałęzi z wolna malał.

Porównanie w ujęciu dynamicznym wyników ekonomicznych sektora państwowego i sprywatyzowanego pozwala ponadto stwierdzić, że:

Tabela 4

Przychody ze sprzedaży i wyniki finansowe netto badanych przedsiębiorstw w roku 1994

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży			Wielkość wypracowanych zysków netto			Wielkość poniesionych strat netto		
	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%
Ogółem	1 147.883.3	100.0	x	41 696.6	100.0	x	42 953.4	100.0	x
– przedsiębiorstwa państwowe	713 667.8	62.2	x	25 750.1	61.8	x	41 565,2	96.8	x
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	434 215.5	37.8	x	15 946.5	38.2	x	1 388.2	3.2	x
Przemysł	742 822.1	64.7	100.0	28 314.0	67.9	100.0	32 296,1	75.2	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	466 917.6	40.7	62.9	16 612.0	39.8	58.7	31 112.8	72.4	96.3
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	275 904.5	24.0	37.1	11 702.0	28.1	41.3	1 183.3	2.8	3.7
Budownictwo	62 469.4	5.4	100.0	939.3	2.3	100.0	5 616.9	13.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	35 374.8	3.0	56.6	482.5	1.2	51.4	5 604.7	13.1	99.8
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	27 094.6	2.4	43.4	456.8	1.1	48.6	12.2	0.0	0.2
Rolnictwo	49 392.9	4.3	100.0	1 281.7	3.1	100.0	1 137.8	2.6	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	33 492.8	2.9	67.8	1 037.9	2.5	81.0	1 137.8	2.6	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	15 900.1	1.4	32.2	243.8	0.6	19.0	–	–	–
Handel	188 034.0	16.4	100.0	4 400.4	10.6	100.0	483.6	1.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	89 654.9	7.8	47.7	2 298.9	5.6	52.2	483.6	1.1	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	98 379.1	8.6	52.3	2 101.5	5.0	47.8	–	–	–
Transport	21 355.4	1.9	100.0	23.7	0.1	100.0	2 814.5	6.6	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	16 955.2	1.5	79.4	23.7	0.1	100.0	2 621.8	6.2	93.1
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	4 400.2	0.4	20.6	–	–	–	192.7	0.4	6.9
Gospodarka komunalna	69 544.0	6.1	100.0	5 262.8	12.6	100.0	5.5	0.0	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	69 544.0	6.1	100.0	5 262.8	12.6	100.0	5.5	0.0	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji materialnej	13 139.3	1.1	100.0	1 442.4	3.5	100.0	569.5	1.3	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	602.3	0.1	4.6	–	–	–	569.5	1.3	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	12 537.0	1.0	95.4	1 442.4	3.5	100.0	–	–	–
Usługi niematerialne	1 126.2	0.1	100.0	32.3	0.1	100.0	29.5	0.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	1 126.2	0.1	100.0	32.3	0.1	100.0	29.5	0.1	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Tabela 5

Przychody ze sprzedaży i wyniki finansowe netto badanych przedsiębiorstw w roku 1995

Wyszczególnienie	Przychody ze sprzedaży			Wielkość wypracowanych zysków netto			Wielkość poniesionych strat netto		
	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%	tys. PLN	ogółem =100.0%	gałąź =100.0%
Ogółem	1 444 182.1	100.0	x	51 449.9	100.0	x	35 136,4	100.0	x
– przedsiębiorstwa państwowe	515 180.1	35.7	x	12 242.9	23.8	x	15 700,0	44.7	x
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	929 002.0	64.3	x	39 207.0	76.2	x	19 436.4	55.3	x
Przemysł	917 001.6	63.5	100.0	34 077.2	66.2	100.0	31 155,1	88.7	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	258 171.9	17.9	28.2	5 172.2	10.1	15.2	11 855,9	33.7	38.1
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	658 829.7	45.6	71.8	28 905.0	56.1	84.8	19 299.2	55.0	61.9
Budownictwo	75 703.7	5.2	100.0	2 107.8	4.1	100.0	2 138,1	6.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	36 323.2	2.5	48.0	772.8	1.5	36.7	2 138,1	6,1	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	39 380.5	2.7	52.0	1 335.0	2.6	63.3	–	–	–
Rolnictwo	70 794.8	4.9	100.0	2 600.1	5.1	100.0	732.4	2.1	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	39 888.2	2.8	56.3	1 377.1	2.7	53.0	732.4	2.1	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	30 906.6	2.1	43.7	1 223.0	2.4	47.0	–	–	–
Handel	241 611.8	16.7	100.0	6 112.2	11.9	100.0	515.3	1.5	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	75 059.8	5.2	31.1	1 112.2	2.2	18.2	515.3	1.5	100.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	166 552.0	11.5	68.9	5 000.0	9.7	81.8	–	–	–
Transport	26 529.3	1.8	100.0	44.5	0.1	100.0	595.5	1.7	100.0
– przedsiębiorstwa państwowe	21 007.5	1.5	79.2	44.5	0.1	100.0	458.3	1.3	77.0
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	5 521.8	0.3	20.8	–	–	–	137.2	0.4	23.0
Gospodarka komunalna	83 267.9	5.8	100.0	3 686.0	7.2	100.0	–	–	–
– przedsiębiorstwa państwowe	83 267.9	5.8	100.0	3 686.0	7.2	100.0	–	–	–
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji materialnej	2 860.5	0.2	100.0	148.0	0.3	100.0	–	–	–
– przedsiębiorstwa państwowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	2 860.5	0.2	100.0	148.0	0.3	100.0	–	–	–
Usługi niematerialne	26 412.5	1.8	100.0	2 674.1	5.2	100.0	–	–	–
– przedsiębiorstwa państwowe	1 461.6	0.1	5.5	78.1	0.2	2.9	–	–	–
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	24 950.9	1.7	94.5	2 596.0	5.0	97.1	–	–	–

1) w przemyśle, gdzie jeszcze w latach 1993 i 1994 większość zysków osiągały podmioty państwowe, od 1995 r. dominację przejęły przedsiębiorstwa sprywatyzowane (udział w wysokości 85%),

2) w sferze budownictwa stosunkowo niewielkie zyski netto w 1993 r. realizowały prawie wyłącznie przedsiębiorstwa państwowe, gdy tymczasem w dwa lata później 63,3% zysków pochodziło z jednostek sprywatyzowanych,

3) przewaga przedsiębiorstw poddanych prywatyzacji,w postaci udziału w wypracowaniu zysków netto gałęzi, wystąpiła w rolnictwie w 1993 r. oraz w handlu i usługach niematerialnych (dla obu gałęzi w latach 1993 i 1995),

4) niekorzystnie dla sprywatyzowanych podmiotów przedstawiała się sytuacja w transporcie, gdzie w latach 1994 i 1995 notowano wyłącznie straty,

5) jednostki poddane przekształceniom własnościowym nie wykazywały w 1994 r. strat w branży rolnej, handlu i pozostałych gałęziach produkcji materialnej, a w roku następnym także w branży budowlanej.

Uzupełnieniem obserwacji poczynionych w poprzednich częściach opracowania jest analiza wskaźnikowa kondycji majątkowo-finansowej przedsiębiorstw sektora państwowego i podmiotów sprywatyzowanych, dokonana na podstawie zestawu wskaźników przedstawionych w punkcie drugim. Kształtowanie się powyższych wskaźników w latach 1993 - 1995, w podziale na gałęzie gospodarki i formę własności, prezentują tabele 6 - 8.

Analizując wskaźniki rentowności netto, wskazać należy na deficytowość w roku 1993 przedsiębiorstw państwowych wszystkich branż, z wyjątkiem usług niematerialnych i gospodarki komunalnej (w tej ostatniej gałęzi brak jest podmiotów sprywatyzowanych). Jeśli pominąć transport i gospodarkę komunalną jako gałęzie, w których brak jest przekształceń własnościowych, to we wszystkich pozostałych gałęziach sprywatyzowane przedsiębiorstwa wykazywały wyższą rentowność niż ich odpowiedniki w sektorze państwowym. Przedsiębiorstwa te wykazywały zyski także w tych sferach działalności, które w sektorze państwowym dotknięte były deficytem. Tylko w branży budowlanej sprywatyzowane przedsiębiorstwa odnotowały deficyt, choć mniejszy niż podmioty państwowe.

Przedsiębiorstwa sprywatyzowane charakteryzowały się niższym od przedsiębiorstw państwowych poziomem kosztów. Dotyczy to wszystkich gałęzi z wyjątkiem budownictwa.

W większości przypadków korzystniej przedstawiała się sytuacja sprywatyzowanych przedsiębiorstw w zakresie płynności finansowej, której poziom był zwykle wyższy aniżeli w sektorze państwowym. Sytuacja taka miała miejsce w przemyśle, budownictwie, pozostałych gałęziach produkcji materialnej, usługach niematerialnych i rolnictwie. Jedynie w sferze handlu wyższą płynność wykazywały firmy państwowe. Zazwyczaj poziom wskaźników płynności był zbyt niski, co było szczególnie widoczne w pozostałych gałęziach produkcji materialnej, w zakresie bieżącej i szybkiej płynności oraz w sferze przemysłu i rolnictwa

w zakresie szybkiej płynności. Dotyczy to zwłaszcza przedsiębiorstw państwowych. Usługi niematerialne charakteryzowały się natomiast tendencją do nadpłynności finansowej.

Tabela 6

Kształtowanie się wskaźników rentowności, poziomu kosztów oraz płynności w roku 1993

Wyszczególnienie	Wskaźniki rentowności sprzedaży netto (%)	Wskaźniki poziomu kosztów (%)	Wskaźniki bieżącej płynności finansowej	Wskaźniki szybkiej płynności finansowej
Przemysł				
– przedsiębiorstwa państwowe	–1.6	94.9	0.99	0.36
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	5.9	86.8	1.73	1.09
Budownictwo				
– przedsiębiorstwa państwowe	–9.8	102.1	0.89	0.68
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–2.9	102.2	1.08	0.85
Rolnictwo				
– przedsiębiorstwa państwowe	–2.1	99.3	1.33	0.38
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	5.9	88.9	1.05	0.54
Handel				
– przedsiębiorstwa państwowe	–3.3	100.3	2.10	0.90
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	1.4	97.9	0.88	0.30
Transport				
– przedsiębiorstwa państwowe	–11.9	106.9	1.01	0.92
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–
Gospodarka komunalna				
– przedsiębiorstwa państwowe	8.4	92.3	1.42	1.13
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji				
– przedsiębiorstwa państwowe	–95.6	130.1	0.14	0.10
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	12.9	77.9	1.95	1.22
Usługi niematerialne				
– przedsiębiorstwa państwowe	3.6	80.3	1.24	1.17
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	11.8	86.7	4.18	1.49

W roku 1994 poddano analizie szerszy zestaw wskaźników, szczególnie w grupie wskaźników rentowności. Analizując wskaźniki rentowności ogółem, stwierdzić należy deficytowość przedsiębiorstw państwowych w przemyśle, budownictwie i transporcie. Spośród trzech powyższych gałęzi wyższa deficytowość firm sprywatyzowanych dotyczyła jedynie transportu, natomiast sprywatyzowane podmioty przemysłowe i budowlane były rentowne. Niższą rentownością charakteryzowały się przekształcone przedsiębiorstwa rolne. W zakresie wskaźników rentowności działalności operacyjnej korzystniejszy, tzn. niższy ich poziom, wy-

Tabela 7

Kształtowanie się wskaźników rentowności, płynności finansowej i rotacji majątku obrotowego w roku 1994

Wyszczególnienie	Wskaźniki rentowności						Wskaźniki płynności finansowej				Wskaźnik rotacji majątku obrotowego
	ogółem	sprzedaży	działalności operacyjnej	działalności gospodarczej	majątku obrotowego	wskaźnik poziomu kosztów	bieżącej	szybkiej	wypłacalności środków pieniężnych	pokrycia zobowiązań należnościami	
Przemysł											
– przedsiębiorstwa państwowe	–0.02	8.3	9.0	3.6	–0.1	96.5	1.11	0.38	0.09	0.29	2.70
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	3.8	5.4	5.5	7.6	6.8	92.4	5.62	4.37	3.22	1.15	1.78
Budownictwo											
– przedsiębiorstwa państwowe	–1.8	0.9	2.6	5.1	–4.4	94.9	3.05	2.61	1.23	1.38	2.39
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	1.6	5.2	6.1	4.8	5.4	95.2	2.74	2.18	1.16	1.02	3.28
Rolnictwo											
– przedsiębiorstwa państwowe	2.3	6.1	10.0	6.9	6.7	93.1	1.62	0.50	0.08	0.41	2.85
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	1.5	0.2	0.0	3.0	13.1	97.0	1.54	0.97	0.06	0.90	8.56
Handel											
– przedsiębiorstwa państwowe	2.1	4.5	5.6	5.5	7.4	94.5	3.08	1.14	0.40	0.74	3.43
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	2.1	5.6	5.6	3.6	8.8	96.4	1.49	0.56	0.12	0.44	4.10
Transport											
– przedsiębiorstwa państwowe	–1.1	–8.6	–1.4	0.1	–3.8	99.9	5.69	4.41	1.20	3.21	3.47
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–4.4	–4.6	–3.5	–3.7	–58.7	103.7	1.44	0.98	0.29	0.68	13.40
Gospodarka komunalna											
– przedsiębiorstwa państwowe	7.6	5.8	5.9	6.1	29.6	93.9	1.07	0.85	0.24	0.61	3.92
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji											
– przedsiębiorstwa państwowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	11.5	23.2	23.3	19.5	33.3	80.5	2.29	0.87	0.34	0.53	2.90
Usługi niematerialne											
– przedsiębiorstwa państwowe	0.25	1.1	3.6	14.9	0.4	85.1	18.21	17.28	13.41	3.87	1.42
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Tabela 8

Kształtowanie się wskaźników rentowności, płynności finansowej i rotacji majątku obrotowego w roku 1995

Wyszczególnienie	Wskaźniki rentowności						Wskaźniki płynności finansowej				Wskaźnik rotacji majątku obrotowego
	ogółem	sprzedaży	działalności operacyjnej	działalności gospodarczej	majątku obrotowego	wskaźnik poziomu kosztów	bieżącej	szybkiej	wypłacalności środków pieniężnych	pokrycia zobowiązań należnościami	
Przemysł											
– przedsiębiorstwa państwowe	–0.8	5.9	5.2	1.1	–2.5	98.9	1.08	0.39	0.05	0.34	3.24
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	1.5	6.0	4.7	4.7	3.6	95.5	2.99	1.84	0.41	1.44	4.06
Budownictwo											
– przedsiębiorstwa państwowe	2.2	3.6	3.5	5.6	4.8	94.4	2.56	2.19	1.23	0.96	2.21
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	3.4	7.1	7.7	6.7	17.2	93.4	1.96	1.74	0.57	1.17	5.79
Rolnictwo											
– przedsiębiorstwa państwowe	3.4	4.2	6.0	5.0	8.8	95.0	1.68	0.46	0.11	0.34	2.59
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	4.0	9.1	9.0	6.5	8.3	93.7	1.38	0.75	0.17	0.58	4.15
Handel											
– przedsiębiorstwa państwowe	0.8	0.9	2.0	2.2	2.9	97.8	4.44	1.89	0.39	1.50	3.66
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	3.0	6.8	7.2	5.4	10.9	94.7	2.12	0.74	0.11	0.62	4.00
Transport											
– przedsiębiorstwa państwowe	–0.04	1.2	2.1	2.7	–0.2	97.3	2.52	1.84	0.28	1.56	4.99
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–2.5	–4.3	–2.4	–2.9	–31.6	102.9	0.85	0.57	0.08	0.49	12.73
Gospodarka komunalna											
– przedsiębiorstwa państwowe	4.4	4.4	7.0	7.0	14.6	93.0	1.37	1.17	0.39	0.78	3.29
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Pozostałe gałęzie produkcji											
– przedsiębiorstwa państwowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	5.2	6.7	7.4	8.5	31.8	91.8	4.25	2.60	1.20	1.39	5.71
Usługi niematerialne											
– przedsiębiorstwa państwowe	5.3	4.4	10.7	18.8	8.6	81.2	12.23	11.87	8.93	2.94	1.61
– przedsiębiorstwa sprywatyzowane	10.4	11.5	11.0	11.0	15.7	89.1	4.33	1.57	0.15	1.42	1.79

kazywały podmioty państwowe gałęzi rolnej, budowlanej, handlu i transportu. Jedynie sprywatyzowane przedsiębiorstwa przemysłowe miały niższy udział kosztów w przychodach ze sprzedaży.

Rok 1994 charakteryzował się również generalnie niższą płynnością finansową przedsiębiorstw sprywatyzowanych, wyrażoną w kolejnych stopniach płynności. Jednocześnie w przedsiębiorstwach państwowych w gałęziach budownictwa, transportu i usług niematerialnych wystąpiła tendencja do wysokiej nadpłynności drugiego i trzeciego stopnia. O nadpłynności można też mówić w odniesieniu do sprywatyzowanych przedsiębiorstw przemysłowych.

Wskaźnik pokrycia zobowiązań należnościami nie zawsze przybierał pożądany poziom, tzn. wyższy od jedności. Wymagana wielkość wskaźnika została osiągnięta przez przekształcone przedsiębiorstwa przemysłowe i budowlane, a w zakresie sektora państwowego przez podmioty ze sfery budownictwa, transportu i usług niematerialnych.

Wyraźnie wyższą rotację majątku obrotowego wykazywał sektor przedsiębiorstw sprywatyzowanych. W 1995 r. wśród państwowych jednostek gospodarczych deficytowy pozostał przemysł i w niewielkim stopniu transport, a dodatnie wyniki finansowe zanotowało budownictwo. W obrębie jednostek sprywatyzowanych deficytowy był jedynie transport. Podobnie jak w roku poprzednim, wyższa rentowność była domeną przedsiębiorstw sprywatyzowanych. Jedynie sprywatyzowane firmy transportowe wykazywały ujemną rentowność, co stawiało je w gorszej sytuacji w porównaniu z na ogół rentownymi przedsiębiorstwami państwowymi.

W zróżnicowany sposób przedstawiały się relacje między płynnością finansową przedsiębiorstw państwowych i sprywatyzowanych. Tak jak poprzednio, również dla 1995 r. charakterystyczna była nadpłynność finansowa. Dotyczyła ona sprywatyzowanej gałęzi przemysłu, usług niematerialnych i pozostałych gałęzi produkcji niematerialnej, a w obrębie przedsiębiorstw państwowych: budownictwa, handlu, transportu i usług niematerialnych.

Prawidłowy, tzn. wyższy od jedności, wskaźnik pokrycia zobowiązań należnościami wystąpił w przekształconych podmiotach przemysłu, budownictwa, usług niematerialnych i pozostałych gałęzi produkcji materialnej. Ten sam wskaźnik osiągnął zadowalający poziom w jednostkach handlu, transportu i usług niematerialnych sektora państwowego.

4. Uwagi końcowe

Z prezentowanych wyników badań, które stanowią fragment systematycznie prowadzonego monitoringu sytuacji majątkowo-finansowej przedsiębiorstw województwa poznańskiego wynika, że przedsiębiorstwa poddane procesom przekształceń własnościowych charakteryzowały się na ogół korzystniejszą sytuacją

finansową niż przedsiębiorstwa państwowe. W większości gałęzi suma zysków wypracowanych przez przedsiębiorstwa sprywatyzowane była wyższa od globalnej sumy strat przedsiębiorstw sprywatyzowanych. Podkreślić przy tym należy, że miały one wyższe udziały w zyskach i niższe udziały w stratach, czemu towarzyszyły odpowiednio niższe udziały w przychodach ze sprzedaży. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest wyższa rentowność zużywanych środków w przedsiębiorstwach sprywatyzowanych. Podejmowane przez przedsiębiorstwa sprywatyzowane przedsięwzięcia restrukturyzacyjne, tak w zakresie aktywów, jak i pasywów, są z kolei jednym z czynników kształtujących ich wyższą płynność finansową oraz wyższą sprawność gospodarowania majątkiem obrotowym.

RATE, EXTENT AND EFFECTIVENESS OF OWNERSHIP TRANSFORMATIONS IN ENTERPRISES OF THE PROVINCE OF POZNAŃ

Summary

The subject of this paper in effectiveness of state enterprises and privatised enterprises in the years 1993-1995. The analysis includes one hundred of state and privatised economic entities the establishing body for which is the Governor of the Province of Poznań. The analysis takes into account the division into sectors of the national economy.

Evaluation of the condition of the enterprises is based on the analysis of financial results and the analysis of indicators of profitability, financial liquidity and tournover. The studies generally indicate a better economic condition of the privatised enterprises as compared with the state enterprises within the same sectors of the national economy. In major part of the sectors of the national economy the volume of net profits achieved by the privatised enterprises exceeded the volume of net losses. Moreover, indicators of financial liquidity and profitability were mostly at higher levels in the privatised enterprises than in the state enterprises.